

פרוטוקול מס' 102

מישיבת ועדת השירותים הציבוריים
יום ג', י' בסיון תשל"ה - 20.5.75, שעה 11.00

נכחו:

חברי הוועדה:
ח. גרוסמן - היו"ר
ח. אבו-רביע
י. בארץ
ס. גז
ל. דיציאן
ס. ידיד
א. נסיר
ס. פרידמן
ב.צ. קשת
ח. שמעוני
פ. שינמן

מוזמנים:
י. קרפ - משרד המשפטים
צ. לוין - משרד הבריאות

מ"מ סזכירת הוועדה: ד. זורקביץ
רשמה: צ. ספרן

סדר היום: חוק לתיקון דיני עונשין (הפסקת הריון), תשל"ד-1974
חוק לתיקון דיני העונשין (הפלוגות), תשל"ד-1974 - הצעות חוק
של חברי כנסת.

אני פותחת את הישיבה.

היו"ר ח. גרוסמן:

חוק לתיקון דיני עונשין (הפסקת הריון), תשל"ד-1974
חוק לתיקון דיני העונשין (הפללות), תשל"ד-1974

אדם מסויים העביר ליושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט תרגום מאמר שהופיע בעתון הצרפתי "נובל-אובסרוור" על נושא ההפללות המלאכותיות, בו נאמר בין השאר: למרות קבלת החוק המתיר הפללות מלאכותיות בצרפת לא ירד מחיר ההפללות ואשה המבקשת לבצע הפלה מלאכותית ופתה למי שהיא צריכה לפנות בהתאם לחוק, נתקלת בסירוב ונשלחת מבית חולים אחר למשנהו. חלק מראשי המחלקות מסרבים מסיבות עקרוניות בטענה, שהמחלקות הגביקולוגיות נועדות לשרת אמהות לעתיד ולא זונות. הטענה הנטענת בכל בתי החולים היא - אין לנו מספיק ציוד וכוח אדם לטפל בנשים הזקוקות לטיפול רפואי מקובל; הכיצד ניתן עדיפות לטיפול הבלתי מקובל של אלה המבקשות הפלה מלאכותית? העתון, שהוא שטאלי, מייחס את התנגדות חלק מהרופאים לכוונתם של הרופאים להטות את הלקוחות לשוק הפרטי, שם הן תצטרכנה להוסיף ולשלם את המחירים המפולפלים כבעבר.

מ. פרידמן:

ידוע שבכל ארץ, שנה אחרי התיקון לחוק, היו לחצים כבדים על בתי-החולים לביצוע הפללות מלאכותיות והיה אי-סדר, כי לא היו מוכנים. בשנה השניה העניינים הסתדרו.

י. קרפ:

מאמר על הפללות התרשמתי שהבעיה של ביצוע הלכה למעשה של החוק בארצות-הברית, אנגליה ואוסטרליה לא נפתרה לא רק בטשן הצי שנה אלא עד היום. הבעיה קשורה קשר הדוק מאוד עם השאלה - איך פותרים בחוק, מבחינה מעשית, את האמצעים המינהליים והמעשיים לביצוע הפלה מלאכותית. כלומר, במידה שמבטיחים מראש שיש מספיק מיטות במקומות שהמערכת יכולה לקלוט את מי שצפוי להגיע כתוצאה מהחוק, הסיכוי שהיציבה גשים שתשלחנה ללא טיפול כתוצאה מכך שאין מקומות הוא סיכוי קטן יותר. קשה לחוקק חוק כזה באוויר מבלי שנהיה משוכנעים שאכן אפשר לבצע אותו.

דבר נוסף: יש חוקים - גם בצרפת -

הקובעים סעיפי פסור מן החובה לבצע הפלה למי שמתנגד לבצע מעשה זה מבחינה עקרונית, והדבר קשור לשאלה - באיזו מידה יכולה האשה להבטיח את זכותה לביצוע הפלה בצורה שהחוק היה רוצה לראות אותה, כלומר - במסודות המוכרים.

סעיף 1:

היו"ר ח. גרוסמן:

בישיבה הקודמת סיכמנו את נוסח סעיף 1 כך: "כל אדם אשר במתכוון ושללא

כדין מפסיק הריונה של אשה, בין בטיפול רפואי ובין בדרך אחרת כלשהי, דינו מאסר חמש שנים".

איפשרנו לחברת-הכנסת מרשה פרידמן

לברר את כוונת הביטוי "שלא על ידי לידת חי".

מ. פרידמן:

כוונת ביטוי זה למנוע הטלת עונש מאסר של חמש שנים על רופא שהתכוון לעשות הפלה, לא הצליח, וכתוצאה מכך יש לידת חי, כלומר לידת תינוק.

היו"ר ח. גרוסמן:

אנחנו נכנסים בכך לפרטיים רפואיים שאינם שייכים לחוק.

מ. פרידמן:

"לידת חי" זה מונח רפואי ולא שיקול רפואי. השיקול היה להבחין בין הכוונה לבין התוצאה. יש חשיבות להשארת ביטוי זה, כי עלול לקרות מקרה כזה לרופא מסויים.

היו"ר ח. גרוסמן:

בחוק לא מפרטים מקרים רפואיים סיוחדיים. הכוונה לתת גושפנקה חוקית להתרת

הפלה מלאכותית במקרים מסויים.

י. קרפ:

לחברת-הכנסת מרשה פרידמן: כל זמן שמדובר במעשה שלא כדין - כשלא רופא מחליט על הפסקת ההריון לפני הזמן אלא אדם שלא היה מוסמך לכך - הרי התוצאה, אם נולד וילד חי או לא נולד וילד חי, אינה רלבנטית לביצוע ההפלה. העובדה שכתוצאה מביצוע בלתי חוקי של הפלה מלאכותית, על ידי אדם שאינו מוסמך לכך, נולד וילד חי, אינה יכולה להיות גורם בהשלת העונש, כי עצם מעשה ההפלה נעשה.

היו"ר ח. גרוסמן:
אנחנו משאירים איפוא את הנוסח שעליו סיכמנו בישיבה הקודמת.

סעיף 2:

אחד ההבדלים בסעיף זה בין שתי ההצעות הוא שבהצעה קי"ט מדובר על תקנות שיתקין שר הבריאות לגבי קבלת האישור לביצוע הפלה. במקור של הצעה זו דובר על ועדה רפואית ולא על תקנות, אך לאחר הדיינות של משיי ההצעה עצמם הגיעו למסקנה, שאם יכניסו ועדה רפואית, חוזרים למעשה למצב הקיים, אמנם עם הקלות מסויימות. ענין התקנות הוכנס כפשרה בין אלה שהיו מעוניינים להסתפק בהמלצת רופא המשפחה בלבד ובין אלה שרצו בוועדה רפואית.

שני הדברים השנויים במחלוקת בשתי ההצעות הם: א. האם צריך אישור מוקדם לביצוע הפלה, ואם כן - סמי? ב. שנים-עשר השבועות הראשונים, שבהם - לפי הצעה קי"ז - לא צריך כלל אישור מוקדם.

ס. פרידמן:
מתוך שלושת האורחים שהופיעו בפני הוועדה הסכימו שניים - פרופ' ויניק וד"ר לנצט - שאין להכריח אשה לעשות הפלה כנגד רצונה ושאינן להכריח אשה ללדת נגד רצונה. גישה זו נראית לי כגישה ההגיונית מכל הבחינות. אם נחוקק חוק שלא יתן לאשה אפשרות להחליט אם היא רוצה ללדת או לא, נגיע שוב לשוק שחור בהפלות מלאכותיות.

דבר נוסף: אנחנו לא גורמים שום טובה לחברה שלנו, לילדים ולנשים, בכך שנולדים ילדים בלתי רצויים.

ס. גז:
מה זה "ילד בלתי רצוי"?

ס. פרידמן:
ילד בלתי רצוי הוא ילד שנולד למשפחה בה היתה החלטה להפיל, ההפלה לא אושרה מאיזו שהיא סיבה, והאשה ילדה בניגוד לרצונה ורצון משפחתה. בדיעות אחרונות מ-20 במאי 1974 דווח על מחקר שנעשה באנגליה בשאלה זו. החוקרים חקרו מאות ילדים - בני 20-22 - שנולדו למשפחות שלא רצו בילדים אלה וביקשו הפלה מלאכותית, ומצאו שאותם ילדים בלתי רצויים פיגרו בלימודיהם בבית-הספר, התקשו במציאת עבודה, הסתבכו לעתים קרובות עם הסטרה. וסבלו מבעיות כתוצאה מסתיה ונסילת סמים. כמעט בכל מקרה אותו ילד בלתי רצוי הוא גם ילד רחוי עם כל הבעיות הפסיכולוגיות המאפיינות ילדים רחויים. השאלה היא אם אנחנו תומכים בהצעה המאפשרת בסופו של דבר לכל אשה לבצע הפלה מלאכותית לפי דרישתה ובהסכמתה הסודעת, או שאנחנו מאפשרים לה לעשות זאת רק במקרים מסויימים ועל פי אישור מאיזה שהוא גורם.

היו"ר ח. גרוסמן:
מה זה "מקרים מסויימים"?

ס. פרידמן:
המקרים שמונים אותם בהצעה.

היו"ר ח. גרוסמן:
למה בהצעה שלך מופיעים קריטריונים כאשר אין שום הגבלה?

י. בארי:
אין שום הגבלה בשנים-עשר השבועות הראשונים.

ס. פרידמן:
מוכרחים לקבל את העקרון שביטא כאן פרופ' ויניק: לא להכריח אשה ללדת בניגוד לרצונה לאחר שנעשה נסיון לשכנע אותה לא להפיל.

א. נסיר:
מה פירוש - להכריח?

ס. פרידמן:

אשה נכנסת להריון. אם איננה עונה על אחד הקריטריונים המופיעים בהצעה היא אינה יכולה לקבל אישור לביצוע הפלה מלאכותית ואז עומדת בפניה הברירה: ללכת לרופא פרטי ולבצע הפלה באופן בלתי חוקי, או ללדת נגד רצונה. האם זה לטובת המדינה? - בשום פנים ואופן לא. כמעט בכל מקרה הילד יסבול והמשפחה תסבול. כל המחקרים שנעשו בשנים האחרונות מצביעים על כך, והטענה שעל ידי כך שמכריחים את האשה ללדת עושים טובה למישהו, איננה תופסת.

הטענה הסבירה ביותר להגבלת אפשרות ביצוע הפלות מלאכותיות היא הטענה הדמוגרפית, אבל אגב רוצה להפנות את תשומת לב חברי הוועדה לכך, שרוב החומר המופיע בחוברת של משרד הבריאות מבוסס על שיעור ילודה ולא על מספר ילדים במשפחה. אנחנו מעוניינים במספר ילדים למשפחה ולא בשיעור ילודה, כי שיעור ילודה יכול לרדת או לעלות בלי שום קורלציה למספר הילדים במשפחה. שנית - כל האנשים המתמצאים בדמוגרפיה מסכימים היום שמדינה אינה יכולה לשנות את שיעור הילודה שלה, לא על ידי חוק הפלות, לא על ידי תכנון המשפחה ולא על ידי תמריצים מן המדינה, כי שיעור הילודה קשור במידת ההתפתחות של החברה. בהודו ובארצות אפריקה, בהן אפשר להשיג בקלות הפלה מלאכותית, עדיין יש עליה ניכרת בשיעור הילודה. כלומר, הקשר בין המצב החוקי של ההפלה המלאכותית והמצב הדמוגרפי אינו קשר ישיר. הקשרים שונים והפוכים בכל מיני מדינות ואין קורלציה בין שני עניינים אלה.

ההצעה שלי היא, שעלינו להתבסס על הרעיון של ייעוץ, של שכנוע האשה, שרוצה לעשות הפלה, עלינו להביא לידיעתה את כל הבעיות והסכנות שבהפלה והסתברותן - ופאן העניין של הסכמתה הסודעת - אבל אם לאחר המאמץ לשכנוע האשה בכל זאת עומדת על דעתה להפיל, צריך לאפשר לה לבצע הפלה.

ח. שמעוני:

להצעה שאני בין מגישיה: כבר נאמר שהיו דעות שונות ביחס לוועדה רפואית, אך למרות שידעתי על חילוקי הדעות אמרתי בדברי בכנסת: "הצעת החוק קובעת רשימה של עילות שבהתגשמות כל אחת מהן יכולה האשה, אם רצונה בכך, לדרוש הפלה. אולם סבורני שנכון יהיה ללוות זאת בוועדה רפואית מורכבת מדופאים ועובד סוציאלי, שתאשר כי אין לקיים את המסך ההריון". שר הבריאות התייחס לכך בדברי תשובתו ואמר: "לכן נראה לי שהצעת חברי הכנסת שמעוני האומרת, שאפשר לבצע הפסקת הריון לאחר שמתקבל אישור מוקדם בדרך שתיקבע בתקנות, היא ההצעה הקרובה ביותר לרוח המלצות הוועדה".

מדוע יש צורך בוועדות רפואיות? אם נסתכל בשש מתוך שבע העילות שמופיעות בהצעה נראה שלגביהן לא האשה תצטרך לפנות אל הרופאים, אלא הרופאים ינסו לשכנע את האשה שלא כדאי לה להמשיך בהריון. כך הדבר לגבי המסך הריון שיש בו סכנה לחיי האשה; כך לגבי המסך הריון שעשוי לגרום לאשה נזק גופני או נפשי; כך לגבי המסך הריון שכתוצאה ממנו עשוי להיוולד וילד פגום; כך הדבר, פחות או יותר לגבי הריון הנובע מאונס בגבי הריון שמעל לגיל 45, שלמעשה יכול להיכלל בסעיף המדבר על הולדת וילד פגום. הבעיה העיקרית של הוועדות הרפואיות היא למעשה בשאלה באיזו מידה יהיה חוקי זה מכשיר לתכנון המשפחה. כל עוד אמצעי המניעה, מוסדות המניעה וההכרה של תכנון המשפחה לא קנו לעצמם מעמד בחברה הישראלית וקורות תקלות שנולדים ילדים בלתי מתוכננים, יש לתת אפשרות ולגיטימציה בחוק לכך שריבוי ילדים במשפחה יהווה עילה להפסקת הריון. לא מדובר כאן על נשים בעלות השכלה, לא מדובר על נשים הסודעות למצבן, אלא מדובר על נשים שהן אמהות למשפחות מרובות ילדים.

י. בארי:

יש כאלה ויש כאלה.

ח. שמעוני:

מדובר בדרך כלל בנשים בנות עדות המזרח, שלרוב אינן מסכילות ואינן יודעות בפני מה הן עומדות. כאן, בנקודה זו, צריך להחזיר את הגורם של הוועדה הרפואית ולחזור לנוסח המקורי, שהושמט בגלל חילוקי דעות. הוועדה הרפואית חיונית לאשה הזאת, כי אם אנחנו נותנים לה להחליט בעניין זה בעצמה, אנחנו שומטים למעשה את הסעיף מתחת רגליה. אם אשה כזאת לא תוכל להגיד שהיא מבצעת הפלה לאחר התייעצות עם רופאים, עם עובדים סוציאליים, משפחה תאסור עליה לבצע את ההפלה מטעמים של מוסכמות אתיות, אמוציונליות. אם היא תצטרך לשאת לבדה בהחלטה ולעמוד נגד בני משפחה בלי קביעה של גורם מוסמך שהיא צריכה לעשות זאת, היא בלאו הכי לא תנסה, ובכך אנחנו משמיטים את עיקר התיקון שרצינו בחוק. מסיבה זו אני מציע

ובענינים אחרים אין צורך בורעדה
רפואית?

היו"ר ח. גרוסמן:

ח. שמעוני:

בכל העילות, פרט לעילה ו', תמיד
תהיה הקביעה לא של האשה בלבד אלא
גם של גורם נוסף מלבד המשפחה, כי מדובר לרוב בעילות רפואיות. אבל
אם לגבי עילה ו' אנחנו מטילים את כל עומס ההחלטה על האשה לבדה, מבלי
שתהיה ועדה המורכבת מרופא, עובד סוציאלי, שתעזור לה להחליט אם היא
מסוגלת או לא מסוגלת להמשיך בהריון מבחינה פסיכולוגית וסוציולוגית,
האשה לא תוכל לשאת בהחלטה זו בעצמה וכך אנחנו חוסמים בפניה את הדרך.
לכן אני מציע ועדה רפואית.

היו"ר ח. גרוסמן:
לפנינו שלוש הצעות: (1) בשנים-עשר
השבועות הראשונות להריון רופא
נשים הוא שרשאי להחליט; (2) התקנת תקנות על ידי שר הבריאות; (3) קביעה
בחוק.

מ. גז:
התנגדתי לשתי הצעות החוק, אך מכיוון
שיש מקרים שהמשך הריון עשוי לסכן
את בריאות האשה או את בריאות הוולד, אני בדעה שצריכה להיות ועדה
רפואית שתקבע מתי צריך לבצע הפלה מלאכותית.

כאשה, כאם וכסבתא אני מתקוממת נגד
הכיסוי שצורם את אוזני - "ילד לא רצוי". אני יכולה להבין שיש הריון
בלתי רצוי, אבל האם יש בעולם ילד שנולד והוא לא רצוי?

י. בארי: יש ויש.

מ. גז:
עסקתי בעבודה ציבורית מגיל 18,
נתקלתי במקרים סזעזעים כאשר חשבתי
שאשה תפגע בילד שלא היה רצוי לה, מאחר ולא היה אב, אבל לאחר זמן, כשלא
נסצא מאמץ לילד, חזרה בה האם וביקשה שישאירו לה את הילד. ובמקרים כאלה
נתקלתי לעשרות. אפשר לוטר שיש מקרים שצריך לטפל בהם, אבל אל נדבר על
ילד לא רצוי. בתקופה שלנו אי אפשר להשלים עם ביטוי זה.

ח. אבו-רביע:
לסעיף 2(ז) המדבר על הריון מחוץ
לנישואין: במדינה זו חיים זה כצד
זה מוסלמים ערבים ויהודים. כולנו מאמינים באלוהים ועלינו לשמור על
הדת ולא להפך אותה. על ידי כך שאנחנו מאפשרים לנשים לבצע הפסקת הריון
שנעשה מחוץ לנישואין, אנחנו מעודדים אותן נשים להמשיך במעשה לא נכון.
להיפך, אני טבור שצריך להכביד את העונש על מעשה כזה, ואני מציע למחוק
את סעיף 2(ז).

מ. ידיד:
אנחנו חייבים להיות מודעים למצב:
תמיד יהיו מקרים יוצאי דופן, שהחוק
לא יכסה אותם, ובאותם מקרים ימצאו הנשים דרך לבצע את מה שהן רוצות
לבצע מבלי להתחשב בכך שאכן קיים חוק. היות ואני מודע למצב זה ואינני
רוצה לטמון ראשי בחול, אני מעוניין שנהחוק חוק הגיוני וברור לחלוטין.

אני ממליץ שהאישור לביצוע הפלה
יינתן על ידי ועדה רפואית, שתהיה מורכבת מרופא, עובד סוציאלי, רב או
שופט, ובעקבות הרכב זה אני מציע למחוק את סעיף קטן (ז) - הריון מחוץ
לנישואין. ואסביר: בהרבה מקרים של הריון מחוץ לנישואין יש אפשרות
לבוא בפני בית-משפט או בית-דין ולקבל אישור לנישואין מתחת לגיל
הנישואין מבלי שיהיה צורך להפסיק את ההריון. אינני רוצה שדבר זה
יימנע, ולכן אני מציע בהרכב הוועדה רב או שופט.

לסעיף קטן (ו): בהמלצות הוועדה
שבדקה את נושא ההפלות המלאכותיות אנחנו רואים שלגבי כל הסעיפים,
פרט לסעיף קטן זה, ממליצה הוועדה כולה, ואילו לגבי סעיף קטן (ו)
נאמר: "רוב חברי הוועדה ממליצים", משום שבמקרה זה היו חששות.

היו"ר ח. גרוסמן:
ההמלצות האלה הניאו בחשבון שתהיה
ועדה רפואית.

ח. ש מעוני:

קל וחומר שאם לא היתה ועדה רפואית לא היו מסכימים בכלל לסעיף זה.

ט. יודי:

בסעיף זה היו התלבטויות גם בקרב חברי הוועדה ונראה לי שאי אפשר לקבל אותו אלא אם תהיה ועדה רפואית. אני מתנה את סעיף קטן (ו) בהקמת ועדות רפואיות. אם לא תהיינה ועדות רפואיות, אציע למחוק סעיף זה.

אני מתנגד להצעה של ביצוע הפלה בשנים-עשר השבועות הראשונים של ההריון על ידי רופא נשים בלי בדיקה מוקדמת של ועדה, כפי שמוצע בהצעה השנייה. על כולצו להביא בחשבון את הדברים שסמענו סן הרופאים על התוצאות הרפואיות שיכולות להיות להפלה.

היו"ר ח. גרוסמן:

כל רופא אמר דבר אחר.

ג. כהן:

לחברת-הכנסת מרשה פרידמן: הענין של נשים, גברים ויזרים לא התחיל ב-1974, הוא היה בכל הדורות, אלא שכיום, שלא כמו בכל הדורות, האשה מתפארת בדברים שלא התפארה בהם בימים ההם. אי אפשר לתפור את החבל בקצה אחד בלבד: אם אנחנו אומרים שאנחנו חיים בחברה מתרנית, המתירה יחסים לפני הנישואין בשם החופש, עלינו גם לקבל את התוצאות של החופש הזה. עלינו לדאוג לכך שיאסזו ילדים שנולדו מחוץ לנישואין - ילדים שגם ההלכה היהודית רואה אותם כילדים כשרים לכל דבר - עלינו להקים להם מוסדות, כדי שהנערה לא תרגיש הרגשת חטא. אם עשתה דבר שהיא חושבת אותו לטוב, ליפה, למוסרי, מדוע יהיו התוצאות בלתי מוסריות? אם החברה לא מקבלת לידה מחוץ לנישואין, צריך לחנך אותה שתהיה מוכנה לכך, שתהיה מסוגלת לטפל במקרים כאלה. אם יחסים לפני הנישואין מותרים, גם התוצאות מותרות ואי אפשר להתעלם מנקודה זו כשאנחנו מדברים על נושא ההפללות.

היו"ר ח. גרוסמן:

האם המסקנה מהתיזה שלך - שאני מסכימה איתה - היא שצריך למחוק את סעיף קטן

(ז)?

ג. כהן:

אני מתייחסת למצב דה-פקטו. איננו צריכים לשכוח שאנחנו מחוקקים חוקים לחיים, והחיים פירושה לא רק מה שקורה היום אלא גם מה שיקרה מחר. עלינו לדאוג לרמת האחזיות של החברה ואיננו יכולים לחוקק חוקים כאלה שכבר בתוכם יקראו לחוסר אחזיות.

אני מסכימה למה שנאמר כאן בקשר לוועדה רפואית. עקרונית אני חושבת שבחוק כזה, שיש בו פרצות כאלה, צריך להקשות מה שיותר. סוף כל סוף, חברת-הכנסת מרשה פרידמן, אי אפשר להגיד שהאשה תחליט בענין זה לבד. את ההריון היא לא עשתה לבד. סותר לחברה לשקול.

ט. פרידמן:

אבל לא החברה היא שעשתה את ההריון ולא החברה היא שמגדלת את הילד.

ג. כהן:

אותו ילד בלתי רצוי, שויברו עליו כאן, נמצא גם כן בחברה, וכאן אני מזדהה עם מה שאמרה חברת-הכנסת סטי לדה גז: מה זה ילד בלתי רצוי? בלתי רצוי למי? בלתי רצוי לשעה מסוימת, אולי אפילו לאטו? אבל הוא רצוי לחברה, הוא רצוי לאם מאמצת, רצוי למדינה. המושג "ילד לא רצוי" אינו יכול להיות כאן.

החוק צריך לדאוג לכך שהיחסים בין גבר ואשה יהיו אחראיים, וזה לסובת מהות היחסים אחר כך בכל השטחים. מדוע צריך להכניס בחוק מלכתחילה הריון מחוץ לנישואין ועל ידי כך לפרוץ פירצה? לוועדה הרפואית יש שיקול דעת.

היו"ר ח. גרוסמן:

אבל אם לא יהיה סעיף כזה בחוק, הוועדה לא תוכל לדון בכך.

ג. כהן:

מדוע לא? היא יכולה לדון בכך במסגרת הסעיף המדבר על נזק חסור שעלול להיגרם

לאשה עקב תנאי החברתיים.

ג. כהן:

בסעיף קטן (ב) מדובר על נזק גופני או נפשי. נזק גופני אפשר למדוד, אבל נזק נפשי צריך להגדיר שזהו נזק נפשי רפואי, כמו מחלת נפש, על סנת שלא יפרשו - כמו שיכולה לפרש חברת-הכנסת מרשה פרידמן - מועקה נפשית גם כן כנזק נפשי.

היו"ר ח. גרוסמן:

אם את מציעה ועדות רפואיות, את צריכה לתת לוועדה את החופש להכריע מתי

לבצע הפלה ומתי לא.

ג. כהן:

כוונתי שצריך להגדיר מה זה נזק נפשי.

ח. שמעוני:

חברת-הכנסת גאולה כהן צודקת. יכולה לבוא אם לשני ילדים ולהגיד שהריון

גורם לה נזק נפשי.

היו"ר ח. גרוסמן:

הוועדה תחליט.

ג. כהן:

בסעיף קטן (ו) הייתי מוחקת את הפיסקה "לרבות מספר רב של ילדים שהם בני ביתה". בושה להכניס פיסקה כזאת, מה גם שזה יכול להיכלל בתנאים משפחתיים או חברתיים קשים של האשה.

פ. שינמן:

מדוע לא הוזמנו לנושא זה מן הרבנות הראשית?

היו"ר ח. גרוסמן:

מה זה שייך?

פ. שינמן:

בשעתו, כשהצעתי הצעה זו, השיבה היושבת-ראש: בוודאי ובוודאי שכך

ייעשה.

היו"ר ח. גרוסמן:

תציע את מי אתה חושב שיש להזמין ונזמין.

פ. שינמן:

גישתי היא שצריך לצמצם את ההיתר להפלות עד למכסימום. אני יכול להביא את הסעיפים הראשונים, מתוך הנחה שאין דוחים נפש מפני נפש ואם יש סכנה לחיי האשה צריך להתיר הפסקת הריון.

גם אני בעד ההצעה שלא צריך לדבר על ועדה אדמיניסטרטיבית, אלא על ועדה רפואית, כדי לתת לה משקל וכדי שהתרת הפסקת הריון לא תעשה דבר שגרתי ומקובל.

בקשר לסעיף קטן (ב) צודקת חברת-הכנסת גאולה כהן שהגדרה "נזק נפשי" רחבה מדי ויכולים לראות גם הריון בלתי רצוי כדבר שגורם נזק נפשי. צריך להגביל, ואולי אפילו להוציא את המלה "נפשי" כי בנזק גופני הכוונה למעשה גם למחלת נפש, היות ומחלת נפש נוגעת לגוף.

היו"ר ח. גרוסמן:

נזק גופני אינו כולל נזק נפשי ועובדה שיש חוקים מיוחדים הדנים

בחולי נפש.

פ. שינמן:

על כל פנים המושג "נזק נפשי" הוא רחב וצריך להגביל אותו.

היו"ר ח. גרוסמן:

אפשר לצמצם את המושג על ידי הוספת המלה "רפואי".

פ. שינמן:

אסכים אם יאמר: "נזק רפואי - גופני או נפשי".

אני מתנגד לסעיפים קטנים (ה), (ו), (ז). בסעיף (ה): למה צריך להגביל את הגיל, מתחת לגיל הנישואין או מעל גיל 45? אם נכנסה להריון מתחת לגיל הנישואין, יכול בית-המשפט להתיר

פ. שינמן :

נישואין. למה יבוא היתר להפלה? מדוע להגביל מעל גיל 45? האם אסור לאשה ללדת מעל גיל זה? אני מציע למחוק את הסעיף.

אני מציע למחוק גם את סעיף קטן (ו), כי הוא נותן אפשרות להתיר כל הפלה. סעיף זה הוא פירצה המאפשרת להאחז בכל דבר כדי לאשר הפלה. אף אשה אינה יודעת איזה הוא הילד שמביא לה מזל, האם מצב כלכלי הוא שיטפיע ויכריע בענין זה? אני מבין סיבה רפואית, אבל מצב משפחתי? יכולה להיות משפחה עם שני ילדים, שאינה רוצה ביותר ילדים, והאשה תבוא לבקש היתר הפלה מסיבה משפחתית. האם זו סיבה? גם אינני חושב שהמדינה מעונינת בכך.

אשר לסעיף קטן (ז): היות ואני נגד חברה מתירנית, אני אומר שכל הריון מחוץ לנישואין יהווה את המקל נגד תופעה זו. פירוש הדבר שהריון מחוץ לנישואין לא צריך להיות עילה להיתר הפלה. אם יידעו מלכתחילה שהריון כזה יכול להיות עילה להפלה, תתרחב המתירנות. אבל אם יידעו שיכולות להיות תוצאות מרחיקות לכת ולא נעימות, המתירנות תחלש. צריך למחוק גם סעיף זה.

ל. דיציאן :

אני רוצה לבדוק את הענין מהשקפה משפטית: הצעת החוק באה למעשה כדי למנוע מצב של שקר מוסכם, כפי שהוא קיים כיום. בהתאם להוראות היועצים המשפטיים למסשלה - פרט ליועץ משפטי אחד, שנתן הוראות הפוכות - לא מוגשים משפטים על הפסקת הריון, אלא במקרה שקורה אסון או במקרה שפעל מישהו שאינו מוסמך לפעול.

אני מתנגד להתרת הרצועה - כפי שהיא מתבטאת בהצעת חברי-הכנסת שחברת-הכנסת מרשה פרידמן היא הדוברת שלהם - שלפיה תוך שנים-עשר שבועות ראשונים להריון יש חופש מלא לכיצוע הפלה.

בסעיף 2 להצעה השנייה - קי"ז - אני מציע מיזוג של שני דברים: גם תקנות וגם וועדה. לא הייתי כותב "ועדה רפואית", כי אם אנחנו מדברים גם על העילה שבסעיף (ו), הוועדה לא יכולה להיות ועדה רפואית בלבד. אני מציע איפוא את הנוסח הבא לרישה של הסעיף: "לאחר שנתקבל לכך אישור מוקדם על ידי ועדה שתיקבע בתקנות על ידי שר הבריאות באישור ועדת השירותים הציבוריים". על ידי כך אני משיג שילוב של כל הגורמים, אינני קובע מראש שזו ועדה רפואית - אם כי אין כל ספק שוועדה זו יהיה חלק נכבד לרופאים מוסמכים - ואני יכול לתאר לי שיהיו בה גם עובדים סוציאליים.

את המעיפים (א) ו-(ב) יש לשלב.

בסעיף (ד) יש לשלב נקודה נוספת שמופיעה בסעיף (ג) של ההצעה השנייה: "בעילה בלתי חוקית של נערה אשר טרם מלאו לה שש עשרה שנה".

בסעיף (ה) אני מסכים בהחלט לדבריו של חבר-הכנסת שינמן לגבי אשה שמתחת לגיל הנישואין.

י. בארי :

הענין של בעילה בלתי חוקית של נערה מתחת לגיל 16 יכול להיכלל בהריון הנובע מאונס.

פ. שינמן :

זו יכולה להיות בעילה בלתי חוקית מבלי שיהיה אונס.

ל. דיציאן :

יש להוציא את ענין גיל הנישואין, כי לא אחת בית המשפט נותן היתר נישואין, מה גם אם האשה בין כך ובין כך כבר בהריון.

גם הענין של מעל גיל 45 איננו נחוץ. ניטוק זה יכול להיות משולב בסעיף (ו) ואין צורך לציין אותו באופן מיוחד.

היו"ר ח. גרוסטן :

נכון. יש בכך כאילו הוראה שמעל גיל 45 לא צריך להמשיך בהריון.

ל. דיציאן:
יש בכך הזמנה להתיר הפלה בכל מקרה
כזה ללא כל סיבה.

חסר לי בסעיפים הללו דבר אחד: אנחנו
אומרים - הסכמתה המודעת של האשה, אבל אם מדובר באשה נשואה, היכן כאן
הבעל? האם אין לו בכלל כל השפעה?

היו"ר ח. גרוסמן:
האם אתה מציע להכניס את הסכמתו של
הבעל?

ל. דיציאן:
בסעיף (ו) בהחלט.

אני יכול לתאר לעצמי זוג נשוי, שהאשה
רוצה ילדים בשום פנים ואופן. האם
יכולה לומר באופן פתאומי שהיא לא
לבעל לא תהיה השפעה במקרים כאלה?

היו"ר ח. גרוסמן:
איך היית מכניס את זה?

ל. דיציאן:
אחשוב ואציע.

אני בהחלט בעד מחיקת סעיף (ז).
איננו צריכים לתת היתר כללי. להפלה בכל מקרה של הריון מחוץ לנישואין.
האם נסכים לזה שתהיה הפקרות - קודם הבחורה נכנסת להריון ואחר כך היא
מבטלת אותו כפי שהיא רוצה? יכול להיות שמדובר בבחורה שיש לה את האמצעים
הכלכליים ואין כל הפרעה מטעמים חברתיים שתביא את הילד לעולם.

י. בארי:
ואם היא נשואה ונכנסה להריון לא
מבעלה?

ל. דיציאן:
זה לא הריון מחוץ לנישואין.

י. קרפ:
זה הריון מחוץ לנישואין.

ל. דיציאן:
אני חושב שהריון מחוץ לנישואין
יכול להיות נימוק הגיוני מאד המשתלב
בסעיף (ו).

ח. שמעוני:
סעיף (ו) מסוייג לדבר ספציפי מאד.

י. בארי:
שתי הערות משפטיות פורמליות:
(א) אם בסופו של דבר תתקבל הצעה
קפ"ט, נראית לי בהחלט הגישה האומרת שיש לקבוע בחוק מה יהיה הפורום,
שיחליט ולא להשאיר לשר לקבוע בתקנות מה יהיה הפורום.

(ב) אני מסכים להערתו של חבר-הכנסת
דיציאן, שהסיפה של סעיף קטן (ג) בהצעה שאני חתום עליה מיותרת לחלוטין,
כי לפי החוק אחד מסעיפי אונס הוא בעילת בערה מתחת לגיל 16.

לגוף העניין: נתתי את שמי ואני
תוסך בהצעה שאני חתום עליה משום שנראה לי כי אחד השורשים של החולי
החברתי שלנו הוא בשקרים החברתיים, בצניעות החברתית. אישית אני נגד
הפילוסופיה של חברה מתירנית, אבל אני מוכן להוציא סוגיה זו לחלוטין
מכל מסגרת ותואר של חברה מתירנית.

חברת-הכנסת גז, אני מבין היטב את
תפיסתך, אבל לדאבוני הרב קיימות לידות נגד רצונה של האשה, קיימים
ילדים בלתי רצויים, ואלמלא כך היה הדבר לא היו באים סעיפי עונשין
נגין עבירות עליהן מביאים הורים לבית-המשפט משום שנששו ילדים, זנחו
ילדים, זרקו אותם לפח זבל. יש נשים שהיה להן הכוח הגופני להמשיך
בהריון ולאחר הלידה המיתו את הילדים. אני עצמי נכחתי בבית-משפט
כאשר אם הובאה לפני שופט והודיעה לו: אתה יכול לשלוח אותי ל-16
שנה לבית-הסוהר, את הילד הזה אלי הביתה לא אקח. קיימת איפוא תופעה
של ילדים בלתי רצויים, אל נעצום עין.

לסעיף 2(ז) - הריון מחוץ לנישואין:
אינני יודע אם הכוונה היא דווקא להריון של אשה שאיננה נשואה או להריון
של אשה נשואה שהרתה לא לבעלה. פרופ' פוליצ'וק אמר, כי אם באה אליו

י. בארי:

אשה נשואה שנכנסה להריון שלא מבעלה, שום כוח שבעולם לא יסנע ממנה לעשות הפלה. וכאן אני שואל מבחינה מעשית: אשה שנכנסה להריון מבעלה ורוצה לעשות הפלה. תבוא בפני אותה ועדה רפואית ותאמר שנכנסה להריון לא מבעלה. מה תעשה אותה ועדה? האם היא תבדוק, כוועדת חקירה, אם זה נכון או לא נכון? האם היא תשאל את הבעל אם ההריון מסנו או לא? ואם האשה תרצה להסתיר זאת מן הבעל? יתר על כן: האשה תרצה להסתיר דבר זה ככל האפשר. ובמקרה כזה, אם לא תהיה חקירה, תבוזע הפלה. נראה לי, על כן, שיש לאמץ את ההצעה שהובאה בשם עוד חברי כנסת על ידי חברת-הכנסת מרשה פרידמן.

חברי הכנסת תומכים בחוק שיורי,

זכויות האשה, ואם יש כאלה שאומרים שעל הנערה להיזהר, כדי לא לעודד תופעות של הריון מחוץ לנישואין, שעליה לא לבוא ביחסים לקניי שהיא נשואה, ואם היא נשואה לא תבוא ביחסים מחוץ לנישואין - אולי יחילו זאת גם על הגבר? בספר הספרים יש מספיק דוגמאות על אפליה בין אשה הנוהגת כפי שנוהגת ובין גבר הנוהג באותה מידה, ואפליה זו היא אחד הדברים שרצינו לתקן במדינה שלנו. מסיבה זו חוקק חוק שיורי זכויות האשה.

א. נמיר:

אני מתנגדת לחופש בלתי מוגבל, על כל פנים אינני חושבת שיש לעבור

נבתי אחת מקיצוניות לקיצוניות כאשר שני דברים מנחים אותי: א. אופיו של האדם. הרבה דברים נעשים בשעת רתחה, בלי שיקול דעת מספיק. את זה הייתי רוצה למנוע. ב. אינני אדם חרד ושומר מסורת, התחנכתי להעריך קדושת חיי אדם וקשה לי להשתחרר מכך. משום כך אני בהחלט בעד וועדה שתהווה מעצור, סכר של איזו שהיא התחשבות ומחשבה שניה.

השאלה איננה רק מי יישב בוועדה -

ואינני מקבלת שרב יישב בה - אלא איך תוכל האשה להגיע בקלות לאותה ועדה. אני רוצה שזה לא יהיה מסובך, שהיא לא תצטרך לנסוע לעיר אחרת, שלא תצטרך לחכות בתור בצורה בלתי מכובדת. זה בשבילי התנאי. אני רוצה שנתייחס כאן גם לדברים הטכניים הקשורים בוועדה ונשמע מהאנשים בשטח מה ניתן להקים בכל מקום ומקום, מה תעשה, למשל, אותה אשה בשלומי, במעלות, במרגליות ובאביבים.

ח. שמעוני:

בכל מקום יש רופא ואחות טיפת-חלב.

א. נמיר:

אני יודעת שבקופת-חולים יש ועדות, אך למעשה הן אינן פועלות כשורה,

בגלל הסיבה שהעליתי כאן.

ח. שמעוני:

כי הן ועדות מרכזיות.

א. נמיר:

יש סוג של אוכלוסיה שאינני מוטרדת לגביה, וזו אותה אוכלוסיה שכמותי ברקע הכלכלי, החברתי. אבל יש במדינה אוכלוסיה, והיא למעלה ממחצית, שלגבי מצבה אני מוטרדת ואינני יכולה להתעלם מכך. כמה דברים אמורים? ישנה העילה של גרימת נזק נפשי לאשה. המציאות היא שיש בארץ אחוז גדול מאד של נשים, ונשים צעירות, הסובלות מבעיות נפשיות קשות מאד. ויותר חמור: יש נשים שנמצאות על הגבול מבחינה נפשית וכל זעזוע עשוי לעורר מחלה שאין לה כמעט מרפא. לכן לא נראה לי בשום פנים ואופן להוציא את הטיעון של נזק נפשי. יכול להיות שיש להגדיר זאת אחרת. אני יודעת שרוב הנשים המגיעות לטיפולן של הלשכות הסוציאליות באות בגלל סיבות נפשיות, בגלל מחלות נפש שאינן גנטיות. סובן שאינני בעד זה שיכללו בסיבה נפשית מצב רוח מסויים של אשה.

אני בהחלט סוכנה לחשוב על הכנסת

הגורם של גיל מעל 45, כי אני יודעת שאם לאשה אסור להיכנס להריון מעל לגיל זה, הסיבה בדרך כלל נרואית. ייתכן שיש מקום לכלול זאת בסעיף המדבר על סיבות נרואיות. אנחנו גם יודעים שלגבי ילדים שנולדים לאמהות מעל גיל 40-42 קיים סיכוי גדול יותר לסבול ממחלות נפש.

י. קרפ:

מפיגור.

א. נמיר:

סעיף (ו) הוא עבורי תנאי כל יעבור, כי אני רואה בחוק זה מטרה חברתית. אני מכירה כל כך הרבה נשים שאין להן שום אפשרות להתגונן ולומר לבעל שהן רוצות לגדל טוב יותר את הילדים שינשם ולא להביא עוד ילדים. אני מקבלת את ההערה שנשמעה כאן שאין צורך בפסיקה "לרבות מספר רב של ילדים שהם בני ביתה". המלים "עקב תנאיה המשפחתיים או החברתיים הקשים של האשה וסביבתה" כוללים גם זאת ואין צורך לשים את האצבע על נושא זה.

אני בהחלט בעד השארת סעיף (ז) -

הריון מחוץ לנישואין.

י. בארי:

איך יקבעו? כל אשה תוכל לבוא ולהגיד שהיא הרתה לא לבעלה.

א. נמיר:

אינני חושבת שוועדות אלה תהיינה ועדות חקירה, אבל בוודאי שצריכות להיות הנחיות כלליות לוועדות. אותי מטריד יותר הנושא של אשה לא בשואה שנכנסה להריון מאשר הנושא של אשה נשואה שהסתבכה עם גבר אחר, ואני יודעת על סרגדיות נוראות כתוצאה מהריונות מחוץ לנישואין. לא מתקבל על הדעת שבחברה כמו שלנו לא נכיר בתופעה כזאת.

בחוק?

ג. כהן:

כן. אני גם לא רואה שעל ידי הוראה כזאת בחוק אני נותנת לגיטימציה

א. נמיר:

לנושא.

היו"ר ח. גרוסמן:

אני יוצאת מנקודת מבט אחת: האם החוק מרטיב עם האשה או לא? אם הוא לא

מיטיב עם האשה, אינני צריכה חוק.

ואם הוא מיטיב לחברה?

ג. כהן:

היו"ר ח. גרוסמן:

אם לא מיטיבים עם האשה, גם לא מיטיבים עם החברה.

טובן שיש קפריזות של נשים, לא על

אלה אני מדברת. אני מדברת על אותן נשים שבאמת נקלעות לצרה.

חברת-הכנסת אורה נמיר אמרה שנשים

שכמותה אינן מטרידות אותה. גם אני יכולה לומר: חברות הקיבוץ אינן מטרידות אותי, אבל אינני יכולה לומר במצפון שקט שמה שמגיע לחברות קיבוץ אינו מגיע לכל אשה במדינה. הדבר מטריד אותי, כי אני צריכה לדאוג לכך שכל הנשים במדינה יוכלו לחיות בהתאם לרצונן, כשם שאני יכולה לחיות כרצוני.

אני מודה: הייתי בעד חופש ההכרעה

של האשה. בשלושת החודשים הראשונים, לאחר שיעצו לאשה, לאחר שהסבירו לה והתריעו על הסכנות, ההכרעה הטופית צריכה להיות בידיה. לדעתי זו זכות פדימריית, אבל דעה זו לא התקבלה על ידי הרוב. מכיוון שלא התקבלה, אני רוצה לפחות להתקדם, להקל במשהו.

אני מתנגדת להוצאת הסעיף הנוגע להריון

מחוץ לנישואין. עכשיו אפשר לעשות הפלה במקרה של הריון מחוץ לנישואין, אז נמחק את הסעיף? זה אחד הדברים הטותרים ביותר בעולם. שמעתי על מדינה שבתחילה התירה הפלות, אחר כך - כשראתה שהילודה ירדה - אסרה הפלות, למעט בשני מקרים: כאשר יש הריון מחוץ לנישואין וכאשר למשפחה אין ילדה. מכאן שזו בעיה שמטרידה לא רק אותנו.

לחברת-הכנסת גאולה כהן: לו היינו

חיים בחברה אחרת, אולי הייתי רוצה חוק אחר. אני מוכרחה להציע חוק בהתאם לחברה בה אנחנו חיים. לא הגענו לכך שכל משפחה במדינת ישראל תראה בעין יפה איך בתה מסתבכת, נכנסת להריון ויולדת ילד. ברוב המקרים מגרשים את הבת מן הבית. בחברה שלנו זה לא כך שכאשר אשה שאינה בשואה יולדת ילד, מיד נמצא לו המוסד המתאים, או האדם המתאים האוסף אליו בחום את הילד. החסרה שלנו אינה בנויה כך ולכן אני מתנגדת בכל תוקף למחיקת סעיף (ז).

היו"ר ח. גרוסמן:

כשהועלה ענין הוועדות התנגדתי, כי אני חושבת שהן מטרכלות את המצב ושוב יקרה שאותה אשה שיכולה להסתדר בלי ועדה תדע למצוא את הכתובת, אבל אותה אשה שלה אנחנו רוצים לדאוג ושלכך לא תסתדר, לא תמצא את הדרך לוועדה. לכן אמרתי: אשאיך לשר הבריאות למצוא את הדרך. הוא יתקין תקנות מי יתן את האישור, אם לא רוצים להוריד את ענין האישור. נראה לי שקל היה יותר אילו היינו אוסרים שדי באישור של דופא המשפחה, או דופא המשפחה ועובד סוציאלי.

י. בארי:

אולי אותה נערה לא מעונינת שמשפחתה תדע ולכן היא לא תפצה לדופא המשפחה.

גם דופא המשפחה חייב בשמירת סודיות.

היו"ר ח. גרוסמן:

אני רוצה שהחוק יעבור ויקבל רוב בכנסת. אני רוצה להרגיע את אלה החוששים, שכל הנשים ילכו לעשות הפלות בעקבות החוק, שיש דין ויש דיין. זה לא הפקר. יחד עם זאת אני רוצה לעזור לאשה שזקוקה להפלה מטעמים כאלה או אחרים. על כל פנים אם יש כורח לומר שמישהו צריך לתת אישור, מוטב שנאמר לשר הבריאות להתקין תקנות. בשבילי זוהי פשרה.

א. נמיר:

אולי נבקש לקבל הצעה בנושא הוועדות מספרד הבריאות - איך הם רואים את הרכב הוועדה, דרך עבודתה, הסידורים הטכניים?

היו"ר ח. גרוסמן:

אני מוכנה להפנות את השאלה, אבל אני לא מניחה שיתנו את הדעת על התקנות בטרם ישנו חוק.

היו פה הצעות מחיקה שאני מתנגדת להן.

א. נמיר:

לכל הצעות המחיקה את מתנגדת?

היו"ר ח. גרוסמן:

אינני מתנגדת למחיקת הפיסקה בסיפה של סעיף (ו) - לרבות מספר רב של ילדים שהם בני ביתה בגלל הקטוטציה.

אני נגד מחיקת נזק נפשי בגלל הסיבה שגם מצב רוח יכול להתפרש כנזק נפשי. אחת מן השתיים, או שאנחנו סומכים על שיקול דעתה של הוועדה הרפואית או שאיננו סומכים על שיקול דעתה. אינני מתנגדת שיהיה כתוב - נזק רפואי נפשי, כי הפרעה נפשית - לא רק מחלת נפש - גם היא נזק רפואי.

י. בארי:

כמי שמחייבת את סעיף קטן (ז) לא השיבות על שאלה אחת: מה לגבי אשה נשואה שאיננה עומדת בקבוצים א' עד ו', מתייצבת לפני ועדה ואומרת שנכנסה להריון מחוץ לנישואין בעוד שזה לא נכון? יוצא, שכל מי שלא תעמוד במבחנים א' עד ו' תוכל להופיע בפני הוועדה ולהסתמך על הריון מחוץ לנישואין. מה תשובתך על כך?

היו"ר ח. גרוסמן:

מה אתה אוסר?

י. בארי:

זו אחת הסיבות שאני תוסך בהצעה האחרת.

היו"ר ח. גרוסמן:

גם שם יש קריטריונים, ואחד מהם - תוך 12 שבועות לאחר תחילת ההריון. ואם אשה תעבור את 12 השבועות ותאמר שלא עברה 12 שבועות? מה תשובתך?

י. בארי:

אין לי תשובה, אבל אני מניח שזו שרוצה להסתיר את הענין מבעלה לא

תחכה שנים-עשר שבועות.

פ. שינסון:
הפירוש שנותן חבר-הכנסת בארי לסעיף (ז) אינו נכון. הכוונה לאשה ~~לא~~ נשואה שנכנסת להריון. אשה נשואה אינה יכולה לטעון שנכנסה להריון ~~מחוץ~~ לנישואין.

ל. דיציאן:
אם הרוב מקבל את סעיף (ז), אפשר לנסח אותו אחרת ובמקום "מחוץ לנישואין" לומר "אשה בלתי נשואה".

י. בארי:
ומה לגבי אשה נשואה?

ל. דיציאן:
שהיא תדאג לכך.

י. בארי:
ומה על הגבר שעשה את זה? אמר כאן פרופ' פוליצ'וק, ששום דבר בעולם לא יכול לסנוע אותה מלעשות הפלה.

ס. פרידמן:
אני רוצה להזכיר לחברי הוועדה המתנגדים לסעיף (ז) שרוב המקרים שסעיף זה מתייחס אליהם הם מקרים של נערות במצוקה. לא מדובר על נערה משכבת הביניים המשתמשת בדרך כלל בגלולות, מקורים מקורים רבים שנערה נכנסת להריון כתוצאה מאונס. היא אינה רוצה לספר, כי אם תספר צריכה להיות תביעה משפטית. קורה לא פעם שנערה שנכנסה להריון רוצה בילד והעובדת הסוציאלית משכנעת אותה לעשות הפלה, כי אינה מסוגלת לגדל את הילד או מהסיבה שהחבר שלה נשוי. אם אנחנו מחוקקים חוק המתייחס למצבים חברתיים מסויימים, עלינו לדעת מה הם.

דבר נוסף: אשה מסעמד הביניים יודעת איך להגיע להפלה מלאכותית. הבעיה היחידה שלה זה הכסף. יוצא איפוא שכאשר החוק החדש ייכנס לתוקף ויזופעל, תופלה אשה זו לטובה.

הישיבה נבעלה בשעה 13.15